

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(міжфакультетська навчальна дисципліна)

Міжнародні розрахунки і валютні операції

Розробник: Олексій Томілін, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, доктор економічних наук, професор

Полтава 2023 р.

Назва навчальної дисципліни	Міжнародні розрахунки і валютні операції
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	Міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Контакти дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> Томілін Олексій Олександрович, доктор економічних наук, професор <i>Контакти:</i> ауд. 7 (приміщення деканату обліку та фінансів) <i>e-mail:</i> oleksiy.tomilin@pdaa.edu.ua
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність <i>Освітня програма</i>	Всі спеціальності
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Відсутні

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування в майбутніх фахівців спеціальних знань з теоретичних основ, методичних підходів, а також практичних навичок щодо принципів, прийомів і методів організації та здійснення міжнародних розрахунків і валютних операцій.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- ознайомлення із загальними основами організації та механізмом міжнародних розрахунків;
- визначити валютний курс у системі міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій;
- визначити роль банків в організації міжнародних розрахунків;
- проаналізувати умови поставки і документи в міжнародній торгівлі;
- ознайомитися з процесом кредитування учасників міжнародних розрахунків;
- проаналізувати спекулятивні операції на валютних ринках;
- визначити ризики в міжнародних кредитно-розрахункових, валютних операціях та шляхи їх мінімізації.

Компетентності:

ЗК6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, встановлення причиннонаслідкових звязків, уміння використовувати їх у професійній і соціальній діяльності.

ЗК 8. Здатність до практичного застосування знань та оволодіння сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях, виявляти, становити та вирішувати завдання у сфері професійної діяльності

Результати навчання:

РН 6. Демонструвати здатність до аналізу, адаптації та діяльності в нових ситуаціях.

РН 7. Демонструвати знання сучасного рівня та новітніх технологій у різних галузях для їхнього упровадження у професійній діяльності та вирішенні фахових завдань.

РН 13. Уміння здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетентності.

РН 17. Уміти ефективно застосовувати теоретико-методичний та управлінський інструментарій для вирішення практичних завдань; володіти належним рівнем фінансової культури, раціоналізації фінансової поведінки та професійного зростання.

Програма та структура навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Загальні основи організації та механізм міжнародних розрахунків

Тема 2. Валютний курс у системі міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій

Тема 3. Роль банків в організації міжнародних розрахунків

Тема 4. Умови поставки і документи в міжнародній торгівлі

Тема 5. Кредитування учасників міжнародних розрахунків

Тема 6. Банківська гарантія як інструмент забезпечення виконання зобов'язань у міжнародних розрахунках

Тема 7. Спекулятивні операції на валютних ринках.

Тема 8. Ризики в міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операціях

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Загальні основи організації та механізм міжнародних розрахунків.

Поняття та основні форми міжнародних розрахунків. Принципи організації міжнародних розрахункових операцій. Способи платежів. Роль національних і колективних валют та золота в міжнародних розрахунках. Зовнішньоторговельні контракти як основа міжнародних розрахункових операцій. Валютно-фінансові та платіжні умови зовнішньоторговельних контрактів. Валюта ціни та валюта платежу. Умови платежу. Ризики у

зовнішньоекономічній діяльності та їх урахування в міжнародних розрахунках. Регулювання міжнародних розрахункових операцій в Україні. Структура міжнародної фінансової системи. Міжнародні фінансові ринки: міжнародний валютний ринок, міжнародний ринок акцій, міжнародний ринок позичкового капіталу. Міжнародні фінансові інструменти: ключові валюти, штучні валюти, цінні папери, похідні фінансові інструменти, інші фінансові інструменти. Міжнародні фінансові інститути: Міжнародний валютний фонд. Світовий банк та інші міжнародні фінансові інститути.

Тема 2. Валютний курс у системі міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій

Поняття та призначення валютного ринку. Види валютних ринків. Види операцій банку на валютних ринках. Інформаційне забезпечення операцій на валютних ринках. Особливості організації валютних ринків в Україні. Регулювання валютного ринку в Україні. Котирування валют. Курси покупця і продавця. Крос-курси та їх розрахунки. Валютна позиція банку та принципи її регулювання. Конверсійні операції банку на валютному ринку спот. Види та цілі конверсійних операцій. Курс спот та фактори, що впливають на його величину. Практика укладання угод на ринку поточних конверсійних операцій. Регулювання банківських операцій спот. Валютні операції банку на строковому ринку. Сутність і цілі форвардних контрактів. Форвардний курс, принципи його формування та фактори, що впливають на його динаміку. Особливості котирування форвардного курсу. Дати валютування форвардних контрактів. Види форвардних контрактів. Форвардні крос-курси. Витрати за форвардною угодою. Процентні форварди. Валютні свопи та практика укладання угод своп. Види валютних свопів. Цілі використання валютних свопів. Процентні свопи, їх види та характеристика.

Тема 3. Роль банків в організації міжнародних розрахунків.

Роль банків у міжнародних розрахунках. Міжбанківські кореспондентські відносини. Система СВІФТ і принципи її функціонування в міжнародних розрахунках. Відкриття та ведення валютних рахунків. Купівля банками іноземної валюти для міжнародних розрахунків. Міжбанківські кореспондентські відносини та система міжбанківських комунікацій. Система СВІФТ. Операції з валютними ф'ючерсами. Особливості функціонування ф'ючерсного ринку. Відмінності ф'ючерсів від форвардів. Система маржі. Організація торгівлі опціонними контрактами та система маржі. Операції із опціонами на валюту. Види валютних опціонів.

Тема 4. Умови поставки і документи в міжнародній торгівлі

Характеристика зовнішньоторговельного контракту. Умови поставок товару. Штрих-код. Структура ІНКОТЕРМС-2017 (EXW, FAS, FOB, CFR, CIF, CPT, CIP, DAF, DE). Базисні умови поставки товарів Офіційні правила тлумачення торговельних термінів. Види документів при міжнародних поставках (комерційні документи, транспортні документи, страхові документи, фінансові документи). залізнична накладна та її копія (дублікат). Авіанакладна, автодорожна накладна. Коносамент — його основне

призначення. Страхові документи при відвантаженні товару на умовах СІФ (CIF) або СІП (CIP). Фінансові документи (чеки та векселі (прості та переказні)).

Тема 5. Кредитування учасників міжнародних розрахунків

Роль кредиту при здійсненні міжнародних розрахунків, його види та зв'язок з умовами платежу. Види банківського кредиту та організація кредитування розрахунків за імпортом. Особливості кредитування на основі векселя. Особливості кредитування на основі акредитива. Особливості кредитування розрахунків на основі банківських кредитних ліній. Види банківського кредиту та організація кредитування розрахунків при експорті. Операції експортного факторингу. Принципи визначення вартості факторингу. Операції експортного форфетинга. Принципи визначення вартості форфетинга. Операції експортного лізингу. Особливості розрахунків лізингових платежів та ефективності лізингової угоди для банку. Банківські гарантії та особливості їх використання в операціях міжнародних розрахунків. Типи та види банківських гарантій. Загальні принципи та правове забезпечення банківських гарантій.

Тема 6. Банківська гарантія як інструмент забезпечення виконання зобов'язань у міжнародних розрахунках

Принципи та сутність банківського гарантування. Загальні принципи і правові засади банківського гарантування. Сутність поручництва. Механізм надання поручництва і гарантії. Типи гарантій: відзивні і безвідзивні, умовні та безумовні. Форми гарантій: прямі та контргарантії. Види гарантій: платіжні та контрактні. Учасники гарантійних операцій і взаємовідносини між ними. Види гарантій, які часто застосовують в операціях із зарубіжними країнами. Роль банківських гарантій для забезпечення платіжних зобов'язань контрагентів за угодами. Учасники гарантійних операцій і взаємовідносини між ними.

Тема 7. Спекулятивні операції на валютних ринках.

Сутність та техніка спекулятивних операцій. Спекулятивні операції з похідними інструментами. Фактори та тенденції розвитку ринку похідних фінансових інструментів, його учасники (хеджер, арбітражер). Спекулятивні валютні операції. Особливості спекуляцій на ринку похідних інструментів. Маніпуляції з похідними інструментами. Характерні і негативні вияви діяльності спекулянтів на ринку акцій. Використання інсайдерської та недостовірної інформації та створення штучного попиту на акції. Спекулятивні операції на ринку спот і строковому ринку. Торгівля на основі професійного оцінювання руху ринкової ціни товару.

Тема 8. Ризики в міжнародних кредитно-розрахункових, валютних операціях та шляхи їх мінімізації.

Поняття валютного ризику, який супроводжує валютні операції банку. Класифікація валютних ризиків. Загальні підходи до управління валютними ризиками банку. Оцінка валютного ризику. Стратегії управління ризиком. Вибір методів страхування валютного ризику. Види ризиків, що виникають під

час експортно-імпоротної діяльності. Географічний ризик (ризик відстаней). Повітряні та морські перевезення. Перевезення сушею. Переваги та недоліки різних видів перевезень. Можливості уникнення та страхування географічного ризику. Політичний ризик у міжнародній торгівлі. Причини виникнення політичного ризику. Інфляційний ризик. Допустимі темпи інфляції. Ринковий ризик. Підробка товарів. Кредитний (платіжний) ризик, або ризик неплатежів. Кредитний ризик експортерів та імпортерів. Запобігання кредитному ризику. Валютний ризик. Види валютного ризику. Управління контрактним валютним ризиком. Управління перерахунковим валютним ризиком. Методи валютної трансляції.

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		л	п	ла б	с.р.
Тема 1. Загальні основи організації та механізм міжнародних розрахунків	14	2	2	-	10
Тема 2. Валютний курс у системі міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій	9	2	2	-	5
Тема 3. Роль банків в організації міжнародних розрахунків	14	2	2	-	10
Тема 4. Умови поставки і документи в міжнародній торгівлі	9	2	2	-	5
Тема 5. Кредитування учасників міжнародних розрахунків	14	2	2	-	10
Тема 6. Банківська гарантія як інструмент забезпечення виконання зобов'язань у міжнародних розрахунках	14	2	2	-	10
Тема 7. Спекулятивні операції на валютних ринках.	9	2	2	-	5
Тема 8. Ризики в міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операціях	7	2	-	-	5
Усього годин	90	16	14	-	60

Оцінювання результатів навчання

Форми контролю результатів навчання

Результати навчання	Форми контролю					Разом
	опитування	виконання вправ на практичних заняттях	розв'язування тестів	виконання індивідуальних завдань	контрольна робота	
ПР6	4	6	6	4	5	25
ПР7	4	6	6	4	5	25
ПР13	4	6	6	4	5	25
ПР17	4	6	6	4	5	25
Разом	16	24	24	16	20	100

Політика виставлення балів

Форма, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти Денна форма навчання

- опитування (1-8 теми)

(Бали: 0-2):

2 бали - здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання повної чіткої відповіді, що свідчить про високий рівень знань та вміння застосовувати сучасні фінансові технології та програмні продукти при визначенні оптимального вирішення митних та фінансово-посередницьких проблем; ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем; вмє оцінювати процеси та явища, що відбуваються у фінансово-банківській сфері та уявляти їх взаємозв'язок із механізмом формування, розподілу й використання фінансових ресурсів держави з використанням світового досвіду; володіє методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів; вмє виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення на рівні виробничих структур, фінансово-кредитних установ, фіскальних і митних служб.

1 бал - здобувач вищої освіти отримує у випадку нечіткої чи неповної відповіді, що свідчить про середній знань та вміння застосовувати сучасні фінансові технології та програмні продукти при визначенні оптимального вирішення митних та фінансово-посередницьких проблем; ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем; вмє оцінювати процеси та явища, що відбуваються у фінансово-банківській сфері та уявляти їх взаємозв'язок із механізмом формування, розподілу й використання фінансових ресурсів держави з використанням світового досвіду; володіє методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів; вмє виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення на рівні виробничих структур, фінансово-кредитних установ, фіскальних і митних служб.

0 балів - здобувач вищої освіти отримує у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу у сфері міжнародних розрахунків та валютних операцій;

– виконання вправ на практичних заняттях здобувач виконує за всіма темами з дисципліни

Бали: 0-3:

3 бали – за виконання письмового практичного завдання без методологічних та арифметичних помилок, що свідчить про високий рівень знань та вміння застосовувати сучасні фінансові технології та програмні продукти при визначенні оптимального вирішення митних та фінансово-посередницьких проблем; ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем; вмє оцінювати процеси та явища, що відбуваються у фінансово-банківській сфері та уявляти їх взаємозв'язок із механізмом формування, розподілу й використання фінансових ресурсів держави з використанням світового досвіду; володіє методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів; вмє виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення на рівні виробничих структур, фінансово-кредитних установ, фіскальних і митних служб.

2 бали – за виконання письмового практичного завдання з несуттєвими методологічними чи арифметичними помилками, що свідчить про середній рівень знань та вміння застосовувати сучасні фінансові технології та програмні продукти при визначенні оптимального вирішення митних та фінансово-посередницьких проблем; ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем; вміє оцінювати процеси та явища, що відбуваються у фінансово-банківській сфері та уявляти їх взаємозв'язок із механізмом формування, розподілу й використання фінансових ресурсів держави з використанням світового досвіду; володіє методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів; вміє виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення на рівні виробничих структур, фінансово-кредитних установ, фіскальних і митних служб.

1 бал – за виконання письмового практичного завдання з методологічними чи арифметичними помилками, що свідчить про базовий рівень знань та вміння застосовувати сучасні фінансові технології та програмні продукти при визначенні оптимального вирішення митних та фінансово-посередницьких проблем; ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем; вміє оцінювати процеси та явища, що відбуваються у фінансово-банківській сфері та уявляти їх взаємозв'язок із механізмом формування, розподілу й використання фінансових ресурсів держави з використанням світового досвіду; володіє методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів; вміє виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення на рівні виробничих структур, фінансово-кредитних установ, фіскальних і митних служб.

0 балів – здобувач вищої освіти отримує у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання, що засвідчує факт незасвоєння практичного матеріалу у фінансів, банківської справи та страхування;

– розв'язування тестів (тести в розрізі тем 1-8)

Всього від 0 до 3 балів за кожну тему (по 0,3 бали за кожну правильну відповідь).

Передбачено всього 10 тестових завдань за кожну тему.

- виконання індивідуальних завдань

Бали: 0-2:

2 бали – за виконання письмового завдання самостійної роботи без методологічних та арифметичних помилок, що свідчить про високий рівень знань та вміння застосовувати сучасні фінансові технології та програмні продукти при визначенні оптимального вирішення митних та фінансово-посередницьких проблем; ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем; вміє оцінювати процеси та явища, що відбуваються у фінансово-банківській сфері та уявляти їх взаємозв'язок із механізмом формування, розподілу й використання фінансових ресурсів держави з використанням світового досвіду; володіє методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів; вміє виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення на рівні виробничих структур, фінансово-кредитних установ, фіскальних і митних служб.

1 бал – за виконання письмового завдання самостійної роботи з методологічними чи арифметичними помилками, що свідчить про базовий рівень знань та вміння застосовувати сучасні фінансові технології та програмні продукти при визначенні оптимального

вирішення митних та фінансово-посередницьких проблем; ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем; вміє оцінювати процеси та явища, що відбуваються у фінансово-банківській сфері та уявляти їх взаємозв'язок із механізмом формування, розподілу й використання фінансових ресурсів держави з використанням світового досвіду; володіє методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів; вміє виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення на рівні виробничих структур, фінансово-кредитних установ, фіскальних і митних служб.

0 балів – здобувач вищої освіти отримує у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання, що засвідчує факт незасвоєння практичного матеріалу у фінансів, банківської справи та страхування.

Шкала оцінювання контрольної роботи

- теоретичне питання (2 шт.)

(Бали: 0-5):

5 балів - здобувач вищої освіти отримує за відповідь на теоретичне питання у випадку надання повної чіткої відповіді, що свідчить про високий рівень знань та вміння застосовувати сучасні фінансові технології та програмні продукти при визначенні оптимального вирішення митних та фінансово-посередницьких проблем; ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем; вміє оцінювати процеси та явища, що відбуваються у фінансово-банківській сфері та уявляти їх взаємозв'язок із механізмом формування, розподілу й використання фінансових ресурсів держави з використанням світового досвіду; володіє методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів; вміє виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення на рівні виробничих структур, фінансово-кредитних установ, фіскальних і митних служб.

3-4 бали - здобувач вищої освіти отримує за відповідь на теоретичне питання у випадку надання відповіді з неточностями та помилками, що свідчить про середній рівень знань та вміння застосовувати сучасні фінансові технології та програмні продукти при визначенні оптимального вирішення митних та фінансово-посередницьких проблем; ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем; вміє оцінювати процеси та явища, що відбуваються у фінансово-банківській сфері та уявляти їх взаємозв'язок із механізмом формування, розподілу й використання фінансових ресурсів держави з використанням світового досвіду; володіє методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів; вміє виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення на рівні виробничих структур, фінансово-кредитних установ, фіскальних і митних служб.

1-2 бали - здобувач вищої освіти отримує у випадку нечіткої та неповної відповіді з помилками, що свідчить про середній знань та вміння застосовувати сучасні фінансові технології та програмні продукти при визначенні оптимального вирішення митних та фінансово-посередницьких проблем; ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем; вміє оцінювати процеси та явища, що відбуваються у фінансово-банківській сфері

та уявляти їх взаємозв'язок із механізмом формування, розподілу й використання фінансових ресурсів держави з використанням світового досвіду; володіє методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів; вміє виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення на рівні виробничих структур, фінансово-кредитних установ, фіскальних і митних служб.

0 балів - здобувач вищої освіти отримує у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу у сфері міжнародних розрахунків та валютних операцій;

– **практичне завдання (1 шт):**

(Бали: 0-10):

9-10 балів – за виконання письмового практичного завдання без методологічних та арифметичних помилок, що свідчить про високий рівень знань та вміння застосовувати сучасні фінансові технології та програмні продукти при визначенні оптимального вирішення митних та фінансово-посередницьких проблем; ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем; вміє оцінювати процеси та явища, що відбуваються у фінансово-банківській сфері та уявляти їх взаємозв'язок із механізмом формування, розподілу й використання фінансових ресурсів держави з використанням світового досвіду; володіє методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів; вміє виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення на рівні виробничих структур, фінансово-кредитних установ, фіскальних і митних служб.

6-8 балів – за виконання письмового практичного завдання з несуттєвими методологічними чи арифметичними помилками, що свідчить про середній рівень знань та вміння застосовувати сучасні фінансові технології та програмні продукти при визначенні оптимального вирішення митних та фінансово-посередницьких проблем; ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем; вміє оцінювати процеси та явища, що відбуваються у фінансово-банківській сфері та уявляти їх взаємозв'язок із механізмом формування, розподілу й використання фінансових ресурсів держави з використанням світового досвіду; володіє методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів; вміє виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення на рівні виробничих структур, фінансово-кредитних установ, фіскальних і митних служб.

1-5 балів – за виконання письмового практичного завдання з методологічними чи арифметичними помилками, що свідчить про базовий рівень знань та вміння застосовувати сучасні фінансові технології та програмні продукти при визначенні оптимального вирішення митних та фінансово-посередницьких проблем; ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем; вміє оцінювати процеси та явища, що відбуваються у фінансово-банківській сфері та уявляти їх взаємозв'язок із механізмом формування, розподілу й використання фінансових ресурсів держави з використанням світового досвіду; володіє методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів; вміє виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення на рівні виробничих структур, фінансово-кредитних установ, фіскальних і митних служб.

0 балів – здобувач вищої освіти отримує у випадку неготовності здобувача вищої

освіти відповідати на поставлене питання, що засвідчує факт незасвоєння практичного матеріалу у фінансів, банківської справи та страхування.

Форма семестрового контролю знань ЗВО згідно з робочим та навчальним планом – залік.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни денної форми навчання:

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти				контрольна робота ¹	Разом
	опитування	виконання вправ на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи			
			розв'язування тестів	виконання індивідуальних завдань		
Тема 1. Загальні основи організації та механізм міжнародних розрахунків	2	3	3	2	20	10
Тема 2. Валютний курс у системі міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій	2	3	3	2		10
Тема 3. Роль банків в організації міжнародних розрахунків	2	3	3	2		10
Тема 4. Умови поставки і документи в міжнародній торгівлі	2	3	3	2		10
Тема 5. Кредитування учасників міжнародних розрахунків	2	3	3	2		10
Тема 6. Банківська гарантія як інструмент забезпечення виконання зобов'язань у міжнародних розрахунках	2	3	3	2		10
Тема 7. Спекулятивні операції на валютних ринках.	2	3	3	2		10
Тема 8. Ризики в міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операціях	2	3	3	2		10
Підсумкова контрольна робота (теми 1-8)						20
Всього	16	24	24	16	20	100

¹ протягом кожного семестру передбачено написання однієї контрольної роботи (максимум 20 балів), при цьому бали виставляються окремою позицією наприкінці семестру.

Шкала оцінювання ЄКТС та національна шкала

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно
1 – 34	F	

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 90 год.

Кількість кредитів – 3.

Форма семестрового контролю – залік.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів та зобов'язаний відпрацювати таке заняття. Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями у межах встановлених норм. У разі виявлення факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ:
<https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

Є можливість визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті якщо ці результати отримані перед опануванням даної освітньої компоненти. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Робоча програма, презентації

Рекомендовані джерела інформації:

Основні

1. Аранчій В. І., Томілін О. О. Міжнародні розрахунки і валютні операції: навч.-метод. посібн. для студентів спеціальності 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”, галузі знань 07 “Управління і адміністрування”. Полтава: ПДАА. 2018. 141 с.

2. Банківські операції : навч. посіб. / І. Г. Скоморович. Л. : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. 556 с.

3. Береславська О. І. Б48 Міжнародні розрахунки та валютні операції: навч. посіб. / О. І. Береславська. Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. 368 с.

4. Зянько, В. В. Міжнародні розрахунки і валютні операції : навчальний посібник / Зянько В. В., Єпіфанова І. Ю., Мельничук Д. П. Вінниця : ВНТУ, 2021. 106 с.

5. Класифікатор іноземних валют та банківських металів [Електронний ресурс]: Положення, затв. постановою Правління НБУ від 04.02.1998 № 34 зі змінами та доповненнями: у ред. постанови Правління НБУ від 28.04.2020, підстава - v0057500-20. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0521500-98#n15>. – Назва з екрана.

6. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України від 7 груд. 2000 р. № 2121-III зі змінами та доповненнями: станом на 24.11.2021. / Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. Текст. дані. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>. – Назва з екрана.

7. Про валюту і валютні операції [Електронний ресурс]: Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII зі змінами та доповненнями: станом на 21.11.2021 р. / Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. Текст. дані. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19> – Назва з екрана.

8. Про обіг векселів в Україні [Електронний ресурс]: Закон України від 05.04.2001 р. № 2374-III зі змінами та доповненнями: станом на 01.07.2021, підстава - 1617-IX/ Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. Текст. дані. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-III#Text>. Назва з екрана.

9. Про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України [Електронний ресурс]: Положення, затв. постановою Правління НБУ від 02.01.2019 № 1 зі змінами та доповненнями: у ред. постанови Правління НБУ від 01.07.2021, підстава - v0063500-21. Текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001500-19>. Назва з екрана.

10. Про транскордонне переміщення валютних цінностей [Електронний ресурс]: Положення, затв. постановою Правління НБУ від 02.01.2019 № 3. Текст. дані. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0003500-19#Text>. Назва з екрана.

11. Про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих

операцій в іноземній валюті [Електронний ресурс]: Положення, затв. постановою Правління НБУ від 02 січня 2019 року № 5 зі змінами та доповненнями: у ред. постанови Правління НБУ від 13.07.2021, підстава - v0080500-21. Текст. дані. Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005500-19#Text>. Назва з екрана.

12. Про порядок здійснення операцій з чеками в іноземній валюті на території України [Електронний ресурс]: Положення, затв. постановою Правління НБУ від 29.12.2000 № 520 зі змінами та доповненнями: у ред. постанови Правління НБУ від 16.07.2020, підстава - v0099500-20. Текст. дані. Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0152-01#Text>. Назва з екрана.

13. Про порядок здійснення банками операцій за акредитивами [Електронний ресурс]: Положення, затв. постановою Правління НБУ 03.12.2003 № 514 зі змінами та доповненнями: у ред. постанови Правління НБУ від 16.07.2020, підстава - v0099500-20. Текст. дані. Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1213-03#Text>. Назва з екрана.

14. Про порядок здійснення банками операцій за гарантіями в національній та іноземних валютах [Електронний ресурс]: Положення, затв. постановою Правління НБУ 15.12.2004 № 639 зі змінами та доповненнями: у ред. постанови Правління НБУ від 16.07.2020, підстава - v0099500-20. Текст. дані. Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0041-05#Text>. Назва з екрана.

15. Про порядок надання банками Національному банку України інформації щодо договорів, які передбачають виконання резидентами боргових зобов'язань перед нерезидентами-кредиторами за залученими резидентами кредитами, позиками [Електронний ресурс]: Положення, затв. постановою Правління НБУ 02.01.2019 № 6. 639 зі змінами та доповненнями: у ред. постанови Правління НБУ від 30.06.2021. Текст. дані. Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0006500-19#n11>. Назва з екрана.

16. Про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків - резидентів і нерезидентів [Електронний ресурс]: Інструкція, затв. постановою Правління НБУ 12 листопада 2003 року №492 зі змінами та доповненнями: у ред. постанови Правління НБУ від 16.06.2021, підстава - v0050500-21. – Текст. дані. Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03#Text>. Назва з екрана.

17. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: навчальний посібник / Л.Л. Носач, К.Ю. Величко, О.І. Печенка,, Ж.С. Зосимова, Н.А. Сокол. Харків: Видавництво «Форт», 2016. 240 с.

18. Прасолова С.П. Міжнародні розрахунки та валютні операції: дистанц. курс [Електронний ресурс]/ С.П. Прасолова. Полтава: ПУЕТ, 2021. – Текст. дані. Режим доступу: <http://www2.el.puet.edu.ua/st/mod/page/view.php?id=151254>. Назва з екрана.

Додаткові джерела:

19. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях [текст]

підруч. / Ю. Г. Козак. К.: Центр учбової літератури, 2017. 228 с.

20. Міжнародні економічні відносини: підручник / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, Л.П. Кудирко та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 612 с.

21. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: навч. посібник / Т.В. Шталь [та ін.]. Харків : «Видавництво «Форт», 2015. – 364 с.

22. Прасолова С. П. Інститути міжнародного страхового ринку: навчальний посібник+навчальний тренінг / С. П. Прасолова, В.В. Карцева. – Київ:, «SBA-Print», 2020. 568 с. Режим доступу до вступу: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream>.

23. Фінанси зовнішньоекономічної діяльності: навчальний посібник / [Ситник Н. С., Стасишин А.В., Дубик В.Я., та ін.]; за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: Видавництво «Апріорі», 2019. 460 с.

24. Miller P., Northcott C.A. CLS Bank: Managing Foreign Exchange Settlement Risk / Paul Miller, Carol Ann Northcott // BANK OF CANADA REVIEW. AUTUMN 2002. P. 13–25. - doi: https://www.bankofcanada.ca/wp-content/uploads/2010/06/miller_e.pdf

25. Raghuvanshi G. BIS to test international settlements for digital currencies with central banks / Gaurav Raghuvanshi// S&P Global Market Intelligence. - 2 Sep, 2021. - doi: <https://www.spglobal.com/marketintelligence/en/news-insights/latest-newsheadlines/bis-to-test-international-settlements-for-digital-currencies-with-central-banks-66413744>.

Інформаційні ресурси Інтернету:

1. Data on Foreign Exchange Settlement and Sales by Banks in 2022. Режим доступу: <https://www.safe.gov.cn/en/ForeignExchangeSettlementandSa/index.html>

2. Законодавство України; Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>

3. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

4. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. Режим доступу: <http://www.imf.org>

5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

6. Офіційний сайт Національного банку України. Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

7. Офіційний сайт Світового банку. Режим доступу: <http://www.worldbank.org>

8. Офіційний сайт Банку міжнародних розрахунків. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bis.org/>

9. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

10. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>

11.Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>.